

Landskap: Halland. Upptecknat av: Harald Nilsson
 Härad: Hek. Adress: Kung Oscarsväg 7 Lund.
 Socken: Knäred. Berättat av: Fredrika Pålsson
 Uppteckningsår: 1936 Född år i Brånalt Knäred.

Uppteckningen rör

Jordens bearbetning och beredning för sådd av vårsäd.	sid.1.
Mossodling.	" 2.
Plog och harv.	" 3.
Årder.	" 4.
Ok.	" 5.
Binäring och biförtjänster under 1800-talets senare del i Knäredsbygden.	" 6-7.

5387

Jordens bearbetning och beredning
för sådd av vårsäd.

På hösten uppluckrades stubbåkern först med en k r o k -
p i n n a h a r v och sedan a r j d e s den (kördes med årder).
Därefter slätharvades med en t r ä p i n n a h a r v och sedan
arjde man på nytt, nu på samma sätt, som när man arjde till pota-
tis. Det kallades att "sätta mullen i ryggar", och ansågs bra
för jorden som på så sätt blev bättre genomfrusen på vintern
varvid ogräset lättare förstördes. Dels torkade åkern även upp
fortare på våren, så att man kunde börja med vårbruket tidigare.
Detta senare utfördes så, att man först slätharvade ryggarna,
sedan gödslades åkern och därpå ärjdes gödseln ner. Sen släthar-
vades på nytt, varefter säden såddes och sedan ärjdes ner, var-
vid man körde snett över mot vad man kört förut. Sedan släthar-
vades för sista gången vilket kallades att s ä l ä g g a. Sen
fejades alla jordfasta stenar och räfstes "ikring" åkern så att
mullen ej låg ut på åkerrenens kanter.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1.

5387

Mossodling.

Man började på 1870- och 80- talen utföra nyodling på mossjord, samtidigt som man började täckdika, varvid man lade sten- och risdiken, vilka kallades f ö r d ö l n i n g s - g r o b b o r.

Mossodlingen tillgick så att man först hackade upp det övre jordlagret med flåhacka. De torvor man då erhöll ställdes på kant till torkning och brändes i slutet av maj varefter man sådde havre.

Vid nyodling på fast mark körde man först dit torvor eller torvjord från någon mosse och sedan fick detta ligga att torka varefter det brändes. Askan spriddes sedan utöver hela fältet. Bränningen skedde en dag då det såg ut att bli regn, som kunde binda askan.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.

5387

Plog och harv.

Den första plogen och den första harven med järnpinnar,
inköptes i byn Brånalt på 1870-talet av lantbrukaren Karl Pers-
son, som inflyttade hit 1867 från byn Öhn i samma socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

5387

Årder.

De olika delarna av ett årder benämndes:

L ö p e t, sulan i vars främre ända billen var fästad.

Å r v i s e n, styret, som kunde vara vuxen i ett stycke med löpet.

K v i s t a r n a, när det fanns två styren, som ej voro vuxna i ett med sulan.

Å r ö r o n e n, de båda böjda trästyckena fästade på sulan och med uppgift att fösa mullen till sidorna och bilda fåran.

S l å e n, träribban, som förband sulan med stången.

Å r d e r s t å n g e n eller s t å n g e n vari årdret drogs.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
4.

Halland
Stöke
Knäred 1936

5387

Ok.

Harald Nilsson
Rind
Berat Fr. Nilsson
Knäred

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5.

Slättok och kupok är samma sak såvitt inte ett slättok var så "slätt" att det var ett marknadsok, vilket användes då man ledde oxar eller kor i par till marknaden och vilket köparen fick med på köpet. På ett kupok nedlades ej alltför mycket arbete eftersom det endast användes en gång eller två om året då man kupade potatis. Kupoken skulle emellertid vara så mycket längre än de vanliga oken så att djuren utan "tvingsel" kunde gå i var sin potatisfåra.

En betsock ha ej så vitt man vet förekommit i Knäred.

För att hålla fast oken, så att djuren inte kastade av dem, fanns ett tunnt rep okaknäppa, som var fäst ett i vardera ända av oket, Repet fördes under djurets hals och öglan i ändan på detsamma trängdes över huvudet på okapinnen, en pinne eller slå fästad vid eller i oket innanför halsen.

5387

Binäringar och biförtjänster under 1800-
talets senare del i Knäredsbygden.

Vid sidan om jordbruket bedrevs under 1800-talets senare del ett flertal olika binäringar i Knäredsbygden. Bland dessa märkas tillverkning av räfsor, träskor, slädar, möbler, likkistor, stegar och laggkärl. Målning av möbler. Vidare bindning av biku-
por och såkorgar, flätning av mu~~ll~~grimmor samt spinning av bast-
rep.

Om en lantbrukare Karl Persson i Brånalt som bedrev tillverk-
ning av hjul och laggkärl, kar, baljor, spannar, byttor och smör-
kärnor berättas att han försålde dessa kärl bland annat på mark-
nader i Lund.

Vad kvinnorna beträffar bedrovo även dessa binäringar vid
sidan om sin dagliga gärning.

Härvid bör först nämnas strumpstickning samt stickning av
b i n g e t r ö j o r. Vidare vävning, särskilt av huvudkläden,
som mansedan gick omkring "långa, via väja" och sålde. Vävning
av gardiner förekom även fast i mindre skala.

5387

De yngre kvinnorna och även i enstaka fall männen började på 1870-talet bege sig till Skåne och "ta betor". Särskilt omtalas gården Sävholm. Man gick dit och bar sitt bagage med sig.

Större betydelse för männen var de bekanta färderna till Skåne om höstarna för att tröska p u n d t r ö s k a d.v.s. man fick vart tionde pund. Men man delade i regel ej uppsäden förrän man tröskat tio tunnor då tröskkarlarna fingo den tionde.

Det fanns de som blevo borta hela hösten och vintern. De gingo från gård till gård och åtog sig det ena "trösket" efter det andra.

LUNDS UNIV. ,
FOLKMINNES-
ARKIV

—
7.